

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. V. An alij à Pontifice, vel Episcopo possint aliquid in impedimentis
matrimonij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

AN EPISCOPVS, POTESATE M
habeat dispensandi?

Et breviter, Respondeo, non habere, quia in hoc dubio possidet certitudinem impedimenti dirimentis, potestas Episcopi autem est dubia, dubia enim causa non potest dare certam potestatem, ergo ex à me dictis lib. 2. in Decal. c. 3. §. 7. V. Dispens. V. Subditus non potest, se extendere ad dissolvendum certum impedimentum.

24. Dices Episcopus in dubio, an adit sufficiens causa ad votum non reservatum dispensandum, ad jejunium Ecclesiasticum solvendum, ad laborandum die festivo potest dispensare ex receptissima doctrina Doctorum apud Meroll. 2. A. 4. c. 6. dub. 3. n. 107. & Diana p. 1. n. 3. 19. 29. ergo, & in casu nostro.

Respondeo, Nego consequentiam, quia potestas dispensandi in votis non reservatis, & ceteris praedictis est certa in Episcopo, ut omnes docemus, & sic operari supra dubiam causam, in praedictis potest; At in Episcopo non adest potestas dispensandi in casu nostro, id est in impedimento, ergo non potest operari circa certum impedimentum, & ex alia parte, causa dubie sufficiens, non potest Episcopo dare certam potestatem, ut dictum est.

Adde, totam hanc potestatem esse ex praesumptione voluntatis Pontificis; At in re tam gravi, quae illam in dubio praesumere audebit?

Quid si Episcopus putet, se habere causam, sed deinde post datam dispensationem, inveniat, se errasse, hoc est causam illam non adfuisse? Respondeo, id me dicturum infra c. 12. §. 1.

In casu obtema dispensationis subreptitia: An aliquid possit Episcopus.

25. Non dubitant aliqui, ut Glossa, Hostiensis, Ceteri, alique apud Castrop. *max citandum*, affirmare, posse Episcopum firmam per suam dispensationem reddere eam dispensationem, quam aliqui forte subreptitè habuerunt à Summo Pontifice, quali jam Summus Pontifex eam velut imperfectam concesserit, quae possit perfici ab Episcopo. Sane Pontifex 1. 8. c. 13. n. 7. incertus de hac potestate est, quia eam videtur Sacer Textus 6. quia circa de consanguin. concedere. Verum nos nullatenus incerti esse debemus, quia illum admittere non possumus, perinde non admittunt Castrop. A. 4. de mar. p. vlt. §. 1. n. 20. Aver. 9. 19. de mar. s. c. 2. V. O. 1. 2. Vers. Octavo addiderunt. Perez d. 43. s. c. 6. alique nulli enim illa conceditur, & Textus aliter solum permittit Episcopo, ut propter multas difficultates separationis, diffimulet, si Matrimonium sit nolum, & à conjugibus validum reputetur. Adde posse dici, illam fuisse peculiarem concessionem pro illo speciali casu, non vero legem universalem.

26. Hæc quoad Episcopum. An autem dispensatio bona fide à Summo Pontifice impetrata sit deinde inveniat subreptitia, possit aliquando praesumi ratam, & firmam haberi ab eodem Pontifice, dixi lib. 1. in Decal. c. 3. §. 7. V. Dispens. n. 8. & 9.

CAPUT V.

An alii à Summo Pontifice, vel Episcopo possint aliquid in impedimentis Matrimonii.

1. Potest dubitari Primò de Vicario Episcopi. Secundo, de Capitulo Sede Vacante, Tertio, de Regularibus per privilegia. Quarto, de Commissario Bullæ Cruciatæ.

Vicarius Episcopi.

2. Quoniam hæc potestas dispensandi in praedictis, necessitatibus est ordinaria Episcopo, ideo ea delegabilis est. Quare specialem concessionem ejusmodi potesta-

tis suo Vicario, seu alteri poterit Episcopus communicare; Lege Sanch. 1. 2. mar. d. 40. d. n. 12.

3. Verum advertite, hanc potestatem Vicarium non habere ex vi Vicariatus, sed debere specialiter ipsi ab Episcopo concedi, ut notat Sanch. 1. 2. de mar. d. 40. n. 12. Castrop. d. 4. de spons. p. vlt. §. 1. n. 14. G. Hurt. d. 26. diff. 2. num. 7. alique.

Capitulum Sede vacante, ejusque Vicarius.

4. Sane poterit Capitulum, quia Sede Vacante, succedit in tota Iurisdictione Episcopi, Vicarius autem ipsius poterit quidem, sed ex speciali concessione, non vero ex vi Vicariatus, juxta dicta num. preced.

Regulares.

5. Nullum circa hoc, ut habet Sanch. 1. 8. marim. d. 6. n. 28. Religiosi privilegium habent, nisi aliqui ex illis possint dispensare cum infidelibus existentibus in remotissimis Regionibus. Et quidem (ut constat) in impedimentis solum lute Ecclesiastico inductis. De qua re vide Sanch. loc. cit. n. 29.

An vero possint dispensare in petitione debiti, si superveniat legitimis conjugibus Affinitas ex copula illicita, dicam *max cap. 6. n. 4.*

Commissarius Bullæ Cruciatæ.

6. Potestas, quæ Commissario hæc conceditur super hac re, illa una est, quæ cum quibusdam conditionibus possit is dispensare in impedimento Affinitatis, contracto ex copula fornicaria. Id ut explicetur, habet præ oculis, ipsa verba Bullæ, apud Lud. à Cruce, in *Expos. Bull. Cruc.* in initio operis, in quibus ea potestas Commissario conceditur.

Item (ait Summus Pontifex) Reverendo Episcopo, qui Commissarius deputatur, autem facultas dispensandi in foro conscientie dumtaxat nullis datis literis, seu per Confessorem laceratis cum his, qui primo & secundo Affinitatis, ex fornicatione contracta, gradibus conjuncti, Matrimonium contrahere, dumtaxat post Concil. Trid. illius formam servaverint, ac impedimenta hujusmodi occulta sint penitus, & alter contrahentium, tempore contracti Matrimonii impedimenti ignarus existerit, & quod de nullitate prioris consensus prius certificati, sacraque (si videbitur ad evitanda scandala) causa nullitatis Matrimonium inter se, etiam secreta de novo contrahere possint, proindeque susceptam, & suscipiendam exinde legitimam decernendo. Hactenus Bull. Discurre nunc per singulas clausulas.

Qui Commissarius deputatur.

7. Ne ignores Commissarium hunc, cui Pontifex prædictam potestatem concedit, residere in Hispania, qui tamen substituit alios in singulis Provinciis, quibus eam potestatem subdelegat. Ille vocatur Commissarius Generalis, hi Commissarii Provinciales.

8. Inquiri jam primo, quo jure Generalis hanc potestatem Provincialibus Commissariis concedit?

Respondeo, quia hæc potestas Generalis Commissario est concessa omnibus successoribus, ideo ordinaria est, atque adeo delegabilis. Adde, id peculiariter concedi à Pontifice Commissario Generali, ut num. seq. jam jam explicabo.

9. Inquiri Secundo, An Commissarius Provincialis, qualis est noster Archiepiscopus Panormitanus pro tota Sicilia, possit hanc eandem potestatem dispensandi in dicto impedimento subdelegare alteri tertio, seu Commissariis specialibus, quos ipse Commissarius Provincialis solet in singulis Civitatibus constituere, quosque vocemus, distinctionis gratia, Commissarios particulares?

10. Respondeo, Ex vi prædictæ Bullæ mihi videtur, non

non posse, quis quamvis Commissarius Generalis possit suam potestatem amplissime concedere Commissariis Provincialibus; sic enim habent verba ejusdem Bullae: Item, ut (Commissarius Generalis) Deputare possit Commissarium in singulis Provinciis per locorum Ordinarios, quorum conscientia onerantur, previa materia deliberatione, approbandos cum simili; vel limitata potestate.

11. Tamen, nihil Pontifex concedit, ut ii Provinciales possint deinde alteri tertio eam potestatem communicare. Confirmatur Primo, quia, quamvis Delegatus Principis, etiam ad universitatem causarum, possit alium subdelegare; nihilominus hic alius non potest tertium delegare, ut recte probant Sanchez lib. 3. *matrim.* dub. 3. n. 9. Meroll. 2. 3. d. 7. cap. 4. num. 105, alios citans. Alique & ego mox num. 14. latius dicam. Confirmatur Secundo, quia praedicti Commissarii particulares, & tertius quicumque non deputari solent, nisi ab ipso Commissario Provinciali, & non per locorum Ordinarium, ut requiritur ad Summo Pontifice ad concedendam potestatem illam, &c.

12. Dixi autem (Ex vi praedictae Bullae) nam, si ad sit aliqua peculiaris dispositio magis ampla, non erit mirum, si extendatur potestas: Sanè nostro Archiepiscopo Panormitano Commissarius Generalis hanc potestatem subdelegandi in hunc modum concedit, vide *In lit. Deputationis Commiss. hujus Regni, qua servatur apud dictum Archiepisc.*

Quoniam in Regno Sicilia sunt Dioeceses distinctae, nec Archiepiscopus potest per se ipsum in omnibus providere, ideo concedimus, ut ipse valeat per singulas Dioeceses nominare, seu eligere Commissarios particulares in Dioecibus, vel locis, ubi ipse necessarium iudicabit, quibus nos concedimus facultatem exercendi munus Commissarii in iis locis, pro quibus fuerint designati, dummodo servent Bullam Pontificis, instructionemque, &c. Hæc ille.

Vides autem, qua ratione in hac dispositione non ipse Archiepiscopus subdelegat, sed solum nominat, seu eligit personas, quibus Commissarius ipse Generalis potestatem concedit, quæ est doctrina, valde communis apud Doctores, ut Sanchez, Meroll. Pont. mox citandi in aliis materiis.

Vides item, hos debere esse approbatos ab Ordinario; Id enim vult Bulla Pontificis, cujus verba attulimus num. 10.

13. Sed remanet illa difficultas. An Archiepiscopus possit pari modo eligere aliquem v. g. Theologum, non ad totum dictum munus Commissarii, sed solum ad valendum dispensare in vna aliqua causa (v. g. in impedimento matrimonii ex copula illicita, altero nesciente, &c.)

Respondeo. Aliquis diffculter id concedet, quia finis Commissarii Generalis, & verba prædicta ejusmodi concessionis, solum volunt, ut singulae Dioeceses, vel loca habeant suos Commissarios ad omnes causas, non vero separatim ad vnam, vel alteram, quam separationem non videtur posse fieri ab hoc Archiepiscopo, cum eam in mandatis non habeat. Constituat ergo Theologum illum, sed semper cum dicta Approbatione Ordinarii, absolute Commissarium, & sic tutò procedet.

Aliquis autem concedet pro Approbatione prædicta, quia cui conceditur totum, videtur concedi pars. Hæc, cuinam ex his sententiis hæere debeam? Tu tua sapientia ad alterutram me, Lector, impelle. An vero ex dictis, & ex doctrina Sanchez lib. 3. *matrim.* d. 3. n. 18. Meroll. tom. 3. d. 7. c. 4. Pont. lib. 5. cap. 16. n. 108. & c. 28. num. 2. sine, aliorumque, colligi valeat, posse etiam validè sic dispensare Archiepiscopum?

Ex nunc ego dispenso illud v. g. impedimentum ex copula illicita modo supra dicto exortum, dispenso, inquam, pro illa vel illis personis, pro quibus talis Theologus iudicaverit esse dispensandum. Tu, idem Lector, dijudica.

14. Dices, Possumusne affirmare, Delegatum, atque

adeo Commissarium Generalem Cruciatæ potest delegare aliquem, vel aliquos, quibus dicta potestas subdelegandi, saltem ex eo capite, quod sit Delegatus Archiepiscopi noster possit subdelegare, habet illum, &c.

Respondeo Primo, esto possit: unde habet, quod facto sic subdelegaverit? Ego sanè contrarium dico, nam Commissarius Generalis modo n. 12. potestatem à se subdelegari nominatos à Commissario Provincialibus; ergo videtur excludere ipsos Provinciales Commissarios ab ejusmodi potestate subdelegandi.

Respondeo Secundo, me ideo dixisse (sic posse) non communiter reprobatur. Audi Merollam 17. d. 3. n. 105. quæstionem hanc discrete resolvendam, (ait) Delegatus Principis possit delegare cum potestate delegandi causam sibi commissam? Et respondet, apud dictum Merollam dicit, forsitan posse, si per ordinarius. Rursus esse potest, quia Delegatus Principis, si per ordinarius, quoad causam sibi delegatam, sed de probabile Ordinarium posse delegare cum potestate delegandi, ergo multo magis id poterit Delegatus Principis. Verum hac sententia communiter reprobatur. Quia delegatus non habet facultatem ultra sibi commissam, cum Delegatus Principis solum reperitur in iure cruciatæ, posse subdelegare, & nullibi concedatur, quod ipsius potestatem subdelegandi, id non poterit. Et idem dicitur est à fortiori de Delegato ad universitatem causarum, propter eandem rationem. Ita tenet Glossa, Felinus, et Alexander, Bernab. Maranta, Manducius, quæ citantur à Sanchez lib. 3. *matrim.* d. 3. n. 9. Dignus ratio de Ordinario, & Delegato, Nam Delegatus non habet facultatem ultra sibi commissam, & Ordinarius per se habet facultatem, & Iurisdictionem universalem per se, per nomine exercet, Hactenus Merolla.

Respondeo Tertio. Si Commissarius Generalis potest, se posse hanc potestatem subdelegare, communicare Commissariis Provincialibus, sine illam ipsi rectè communicasset, & non esset vius modo illud num. 12.

Atque hæc nimis fortasse pluribus, sed fortassis da sententia cujusdam Theologi, cui hæc non obicilis visa est.

Dispensandi.

15. Hinc inquiri. An Commissarius possit dispensare in dicto impedimento sine vlla compulsionem, vel in favorem Cruciatæ?

Respondeo. In aliis casibus, in quibus commissarius dispensare potest, dicitur in Bulla, ut is habeat potestatem dispensandi & componendi; unde videtur etiam hoc, de quo agimus idem esse dicendum. Verum non est omnino certum, illud (componendi) edicere causam nostram. Nam primo, in Bulla dicitur, Datur potestas Commissario dispensandi, & componendi in constitutione legatorum, & datur potestas dispensandi, & componendi in irregularitate contracta, &c. Deinde vero dicitur, Item dispensandi in Affinitate orta ex copula, &c. Nec in prioribus casibus poni illud (componendi) novum in nostro? Nihilominus puto non esse recedendum praxi, quam video hic adesse, dandamque esse dispensationem juxta qualitatem personarum, & delicti. Quæ praxi maxime innititur in eo, quod omnes concessiones hujus Bullæ tendunt in subsidium temporale Cruciatæ. Sanè D. Franciscus Salerni Commissarius, Sede Vacante, non multis abhinc annis hanc dispensationem concessit cuidam pauperi cum onere elargiendi, talis esset quique, hoc est tarenos Siculos sex, in subsidium Cruciatæ, & potuisset minus, si dispensandus propius fuisset.

Idem propter easdem rationes, puto dicendum de dispensatione ad petendum debitum conjugale in eam quem dicimus infra cap. 6. n. 3.

In foro Conscientie duntaxat.

16. Non ergo hæc dispensatio à Commissario expedienda est publice. Hinc praxis est, ut speratur dispensatio pro quodam determinato matrimonio invalido ex dicta Affinitate copulæ illicitæ non nominatis personis, explicato tamen distinctè gradu primo, (vide mox c. 9. §. 7. n. 2.) vel secundo rectæ lineæ, vel transversalis (nam ultra non extendi hoc impedimentum ex copula fornicaria. dictum est supra satis) quibus, vel dispensat oretenus Commissarius, facta compositione, de qua modo dictum est, vel dando literas, in quibus nullus nominatur ex dispensatis: quæ tamen litteræ statim erunt lacerandæ, ut dicitur in Bulla.

Dummodo, &c.

17. Hic ponuntur Conditiones quinque, sub quibus solis, potest Commissarius prædictam dispensationem concedere: autem positis, potest etiam si facilis esset aditus ad Pontificem, quia hæc restrictio non ponitur in Bulla.

18. Prima conditio est, ut matrimonium reperitur contractum juxta formam Concilii Tridentini, id est coram Parocho, & Testibus, & insuper cum debitis Denunciationibus, nam sine illis non dicitur servata forma Tridentini. Quod si Episcopus, vnam, vel omnes has Denunciationes dispensavit, jam servata fuit Tridentini forma, ut latè habes apud Bardi, in Bulla Crue. p. 3. ar. 3. c. 3. §. 1. n. 2. qui notat, si vna tantum omittatur, quamvis cum culpa, matrimonium adhuc dici contractum sub debita forma, quia levis est omisso, quando tamen Parochus est certus non apparere pro illo matrimonio vllum impedimentum.

19. Secunda, ut idem matrimonium fuerit contractum bona fide, saltem ex parte vnius ex conjugibus, qui ignoraverit intercessisse ejusmodi impedimentum Affinitatis ex copula illicita. Quando ergo uterque conjux impedimentum novit, nihil illis concedere potest Commissarius. Olim quædam scivit suum impedimentum, sed deinde ex aliorum dictis sibi persuasit, illud non adesse: apparuit tamè clare post contractum matrimonium: fuitne matrimonium illud bona fide contractum? Respondi affirmativè, quia jam sine dolo, sine fraude contractum fuit.

20. Tertia, ut impedimentum sit occultum, Quando autem hujusmodi esse, estimandum sit, mox dicam n. 25. & sequ.

21. Quarta, ut alter impedimenti ignarus certificetur de nullitate prioris consensus, tacita, si videbitur, causa nullitatis. Quare, si hæc certificatio facta non fuerit, non valere dispensationem, merito docet Trullench, in Bull. Crue. lib. 2. §. 4. dub. 1.

22. Quinta, ut adsit necessitas ea scilicet, quæ, si illud matrimonium dirimeretur, periculum esset alicujus scandalum. Quoniam vero ex dissolutione matrimonii, existente impedimento occulto, faciliè mulieris fama jacturam pateretur, innuptaque facile remaneret, ideo reguliter semper adest ejusmodi quarta conditio: si nihilominus in aliquo raro casu, scandalum nullum timeretur, non poterit tunc Commissarius dispensare.

23. Si autem postquam dispensatum fuit, divulgetur publice forte impedimentum, tunc à Pontifice petenda est obtentæ dispensationis ratificatio, & interim pro foro externo erunt conjuges separandi, quia pro externo foro non valet Commissarius dispensare. Quod idem observandum est quoties in foro Conscientie dispensatur in quocunque alio impedimento occulto.

24. Hi tamen occultè dispensati, sed, deinde cognito publice impedimento, si copulam habeant, non peccant peccato fornicationis, quia verè conjuges sunt, sed fornicati, si ea copula sciatur, peccant, vel contra reveren-

tiam debitam Ecclesiæ; vel ratione scandalum, &c.

25. Sed quandonam impedimentum hoc dicitur occultum?

Respondeo, Ad hunc effectum, ut possit dispensare Commissarius (idemque dic de aliis impedimentis, & delictis, quando dispensari, vel absolvi conceduntur, ut occultum) cum non intendatur, nisi obviari scandalo publico, illud dicitur occultum, quod non est publicum, nec famosum, nec manifestum, nec notorium. Quare quamvis probari per duos Testes planè possit, adhuc dicitur occultum, Vide Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 3. 4. n. 55. Verricell. in Quæst. Mor. ar. 3. quæst. 51. num. 1. aliosque ab ipso citatos. Ut ergo publicum sit, & non occultum, debet esse cognitum à majore parte Collegii, vel Vicinæ, vel Communitatis, ubi inveniantur, saltem personæ decem. Sed certè (ut nos lib. 9. in Decalog. cap. 3. §. 2. num. 10. advertimus) prudentis arbitrio id maxime relinquendum; nam aliquando in magna Civitate, etiam si decem rem aliquam sciunt, non dicitur publica in ea Civitate, nisi forte in iis circumstantiis in quibus faciliè res ad alios divulgabitur.

26. Quando impedimentum est deductum ad forum contentiosum, sanè dicitur publicum, deducitur autem ad dictum forum per citationem partis. Quare antè illam, etiam si delatum sit ad Iudicem, non dicitur ad forum contentiosum esse deductum, neque ex hoc capite publicum, esto ex alio ex prædictis.

27. Addit Sanch. duo loc. cit. Castrop. de Bull. Crue. d. v. p. 11. num. 8. Bardi in Bull. Crue. p. 3. ar. 3. cap. 3. §. 2. Primum, esse ex hoc eodem capite occultum, si, quamvis fuerit deductum ad forum contentiosum; tamen per sententiam, sive Interlocutoriam, sive definitivam, causa fuerit expedita in favorem Rei, etiam si Testes in favorem, fuerint falsi, quia tunc remanet, ut erat prius, id est non probatum, quicquid dicat Suar. de Censu. d. 43. §. 3. qui immerito negat de Interlocutoria. Nam infamia delicti etiam aufertur per sententiam Interlocutoriam, quæ pronunciat expedita judicium nihil probare; esto igitur possit iterum dictum delictum, seu impedimentum deduci in Iudicium, si nova indicia apparerent, sed jam tunc non apparent; ergo nunc remanet ex hoc capite occultum.

28. Addit Secundo, esse adhuc occultum impedimentum, si sciatur, v. g. copula illicita, sed in eo loco nesciatur, esse impedimentum, quia jam sic cessat scandalum quoad Matrimonii contractionem.

29. Adde ego alia quatuor ex Doctoribus M. Paulo Leone in praxi ad liter. Penitent. p. 2. initio. Portell. ap. Dianam p. 8. r. 3. ref. 110. & aliis, nam Primò, placeat permixtè mihi ea doctrina, quæ docet, non posse à Delegato dispensari in impedimento, vel absolvi illud delictum, si quando in potestate quam delegat Superior, dicat: Dummodo impedimentum, seu delictum sit omnino occultum, quod solet dici, quando delictum, unde oritur impedimentum, est enorme; quia illud (omnino) explicatur (totaliter, & indistinctè) tunc ergo, nec publicum esse debet, nec probabile, lege Verricelli loco citato num. 8.

30. Secundò. Si res sit occulta in eo loco, ubi expedienda est dispensatio, & alibi sit publica, eritne in re nostra adhuc occulta?

Respondeo. Erit, quando abest periculum, ut postea etiam ibi manifesta fiat. Quia esse impedimentum occultum, ibi verificari, solum oportet, ubi Dispensationis favor impenditur.

31. Tertiò. Si delictum, seu impedimentum deductum fuit in Iudicium, & in eo fuit punitum, notoriumne erit?

Respondeo, in re nostra notorium erit, non occultum; publica enim pena publicum notat delictum. Idem dic, si adhuc causa examinatur, saltem, quia est in proximo periculo manifestationis.

32. Quartò. Quid, si delictum in Iudicio, nec fuit punitum, nec absolutum, quia non potuit probari, Unde

Vnde veluti negativè cessat iudicium?

Respondeo, tunc ex Glossa in C. Omnipotens de Acusat. V. Denuncietur, post annum elapsum diceretur, & erit, quantum est ex hoc capite, occultum, quia, quod probari nequit, presumendum est, non adesse.

Matrimonium an secretè contrahere possint.

33. Magna est controversia. An Matrimonio, quando revalidandum est, debeat adesse præsencia Parochi, & Testium, de qua re ego pluribus, infra Tract. 4. de conf. cap. 4. num. 3. sed hic ejusmodi quæstio locum non habet, quia, quamvis in aliis casibus illa requireretur, hic nequaquam requiritur; siquidem expresse Pontifex concedit, ut secretè possit ejusmodi matrimonium revalidari, & merito, tum quia scandala sic vitantur, tum, quia jam supponitur matrimonium illud in facie Ecclesiæ, hoc est cum dicta Parochi, & Testium assistentia, fuisse celebratum.

34. Quod si eveniat, ut deinde fiat impedimentum publicum, & debeat peti pro foro externo dispensatio juxta dicta n. 23. debeat advocari Parochus cum Testibus, ut nos l. c. dicimus, notatque Trolle, l. 2. §. 4. d. 1. n. 7.

Prolem susceptam, suscipiendamque ex indè legitimam decernendo.

35. Hanc legitimationem valere solum pro foro Conscientiæ certum sit, quia tota potestas Commissarii est pro interno foro dumtaxat. Quare, in foro tantum Conscientiæ poterit sic legitimus promoveri, ut habet Sanch. lib. 8. matr. d. 6. num. 25. ad Ordines Sacros, Beneficiaque Ecclesiastica recipere.

36. An possit ex vi hujus legitimationis succedere in bonis temporalibus, perinde, ac legitimus, quæstio est inter Doctores, mox citandos, quos adisi placet: Illud recole, ex alio capite, nimirum ex vi bonæ fidei, qua saltem alter ex conjugibus Matrimonium contraxit, prolem, de qua agimus, legitimam esse, tum per leges civiles, tum per Canonicas. Vnde tam ex hoc capite poterit succedere in bonis temporalibus. Lege Sanch. l. 8. matr. d. 34. n. 46. aliosque à me citandos, infra lib. 2. de irreg. c. 17. §. 2. n. 2.

CAPVT VI.

Quis possit dispensare ad petendum debitum, si quando conjugibus superveniat dicta affinitas ex copula illicita.

1. **Q**uomodo oriatur hoc impedimentum diximus supra tr. 1. c. 12. §. 3. hic, quisnam illud dispensare potest, erit breviter dicendum.

2. Potest Primò, Episcopus respectu suarum ovium, etiamsi aditus facilis sit ad Summum Pontificem, nullaque urgeat peculiaris necessitas, idque saltem ex consuetudine tam legitimè introducta, ut habet Pontius, l. 8. c. 13. n. 9. Sanch. l. 8. matr. d. 12. n. 13. Castrop. de spons. d. 4. p. vlt. §. 1. num. 16. alique quidquid negat Hurtadus d. 26. de spons. n. 8. de marr. Ejus Vicarius non potest, nisi ipsi specialiter ab Episcopo ejusmodi potestas concedatur, quia est regula generalis apud Merollam, t. 3. d. 7. de Iurisdict. Vic. c. 6. a n. 128. aliosque ab ipso citatos, Vicarium ex generali commissione Vicariatus, non posse ea dispensare, quæ sunt voluntariæ Iurisdictionis, sed solum, quæ sunt Iurisdictionis necessariæ, at dispensare, est actus Iurisdictionis voluntariæ, ut omnes apud eundem docent.

3. Potest Secundo, Commissarius Bullæ Cruc. sic enim habet Bulla:

Item Commissario datur facultas dispensandi in simili Affinitatis impedimento super debiti exactione in eodem foro conscientia tantum.

4. Rodriguez, & Villalobos apud Bard. de Bull. p. 3. tr. 3. cap. 5. n. 2. extendunt hanc facultatem Commissarii, ut possit dispensare ad petendum debitum conjugum, cur id interdicitur ratione cognationis spiritualis, contractæ, cum altera conjugum. Sed minus eos refellit Sanchez l. 8. matr. d. 15. num. 13. Trull. apud Bard. & ipse Bard. l. c. alique, quia Commissarius concedit dispensationem ad petendum debitum, quod impedimentum supervenit ex Affinitate orta ex cognatione spirituali nullo modo dicitur esse illicita; at cognatio spiritualis nullo modo dicitur Affinitas. Quare à diversis non potest fieri illatio, ut que dicas, concessio majori, intelligitur concessio minus, id enim verum habet, quando minus continetur in majori, non verò, quando est diversum.

5. Religiosi privilegiati, quales sunt, qui committunt cum nostris Privilegiis, possunt in petendo ad Affinitatis supervenientis dispensare ad petendum debitum post ablata vivæ vocis oracula, quia hoc Privilegium habetur per Bullam, ut fuscè probat Thomas Hurtadus, 2. mor. q. tr. 11. cap. 1. a n. 1193. & G. Hurt. de marrim. diff. 2. n. 8. Lotth. tr. 1. Res. quæst. 1. ar. 5. d. 1. p. 11. Tract. 8. Resol. 16. ubi, an extra confessionem dicens de dispensatione ad petendum debitum, qui cum Voto simplici Castitatis Matrimonium contraxit, bravit?

6. Duo adverte. Primo, pro nostris requiritur communicationem hujus Privilegii concedat Pater Generalis, vel Provincialis; ita enim id restituit nobis inter Gener.

7. Secundo, Dispensationem hanc posteriorem ad petendum debitum ab eo, qui cum dicto Voto hunc Matrimonium non posse dispensari à Commissario Crucis, quia hoc ipsi nullibi conceditur.

8. Quæres. Potestne Episcopus? Respondeo, negat G. Hurt. l. c. n. 9. quia id esset (inquit) dispensatio in voto castitatis, quoad aliquem actum, ad quem non tendit Episcopi potestas, quia Votum Castitatis et huiusmodi Pontifici reservatum. Sed profecto affirmandum puto; idque saltem ex consuetudine, ut dicit L. de Decal. cap. 16 §. 4. n. 43. (quem locum recedere, notat inutile, quia ad rem multa) idemque docet metuo C. de spons. d. 4. p. vlt. §. 1. n. 17.

CAPVT VII.

De causis dispensandi in impedimento Matrimonij.

§. I. Præmittuntur aliqua de his causis in votis.

1. **A**d Dispensationem quamcumque requiritur ratio rationabilem, & proportionatam, large dicitur cum Sanchez, l. 8. matr. d. 18. & Castrop. l. mor. citatis aliisque, qua deficiente, dispensatio ab inferiori Superiore facta, illicita est, & nulla, sed ut vult Castrop. l. tr. 3. d. 6. p. 8. §. 1. alios citans, valida; licet illicita fiat (ut etiam si à te petatur) à Superiore, vel ab inferiore in propria lege.

2. Et quidem Cætanus, alique apud Sanch. mor. citatum peccare mortaliter ait Superiorem, si sine causa dispense in sua, vel prædecessoris lege, nisi pariter materia exculset, sed tamen regulariter solum veniale peccare, tum Superiorem, tum subditum sine causa ex petentem tenent alii, sentitque Sanch. l. 8. d. 8. n. 7. Dian. p. 1. tr. 10. de legib. ref. 32. & ref. 33. & Lamy l. tr. 3. resol. 6. & sequent. Valent. Suarez, aliqueque opinantur, qui addit, ea jam obtemperanti, ne peccatum quidem veniale esse; excipe, nisi ad sit scandalum, & grave damnum aliorum, quale esset, ait Sanchez, l. c. alios citans, gravari, ex eo, quod alii absque causa, lege solvendi debita liberarentur.

3. Nota tria. Primo, nisi expresse dispensetur dicat, de sine causa dispensare, semper intelligitur dispensare cum